

Sygn. akt III AUa 465/14

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 26 lutego 2015 r.

Sąd Apelacyjny w Szczecinie - Wydział III Pracy i Ubezpieczeń Społecznych

w składzie:

Przewodniczący:	SSA Jolanta Hawryszko (spr.)
Sędziowie:	SSA Barbara Białecka SSO del. Gabriela Horodnicka - Stelmaszczuk
Protokolant:	St. sekr. sąd. Edyta Rakowska

po rozpoznaniu w dniu 26 lutego 2015 r. w Szczecinie

sprawy W. Ł.

przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych Oddział wG.

o przyznanie emerytury

na skutek apelacji ubezpieczonego

od wyroku Sądu Okręgowego w Gorzowie Wlkp. VI Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych

z dnia 17 kwietnia 2014 r. sygn. akt VI U 104/14

oddala apelację.

SSO del. Gabriela Horodnicka–Stelmaszczuk SSA Jolanta Hawryszko SSA Barbara Białecka

Sygn. akt III AUa 465/14

UZASADNIENIE

Decyzją z 3.03.2014 r. Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w G. odmówił W. Ł. prawa do emerytury ponieważ nie uznał jakiegokolwiek okresu pracy ubezpieczonego w szczególnych warunkach.

W. Ł. odwołał się od decyzji podając, że pracował w szczególnych warunkach będąc zatrudnionym w okresie 1.02.1994/28.07.1999 r. w (...) J. N. i spółka w G. jako mechanik samochodowy w kanałach remontowych.

Sąd Okręgowy w Gorzowie Wielkopolskim Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych wyrokiem z 17.04.2014 r. oddalił odwołanie.

Sąd okręgowy ustalił, że W. Ł. ur. (...) na dzień 1.01.1999 r. udowodnił okres ubezpieczenia wynoszący łącznie 28 lat i 18 dni. 20 grudnia 2013 wystąpił z wnioskiem o ustalenie prawa do emerytury wskazując, że nie jest członkiem otwartego funduszu emerytalnego.

Ubezpieczony w okresie 17.11.1975/ 31.05.1991 pracował w (...) Przedsiębiorstwie Budownictwa (...) w G. jako mechanik samochodowy w kanałach remontowych. W okresie 16.07.1990/ 27.02.1991 korzystał z urlopu bezpłatnego. W okresie 1.02.1994/ 28.07.1999 r. był zatrudniony w (...) J. N. i Spółka w G. jako operator-mechanik.

Sąd okręgowy rozważył sprawę zgodnie z art. 184 ust. 1 ustawy z 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych. W art. 32 ustawy określono zasady ustalania prawa do emerytury dla pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub szczególnym charakterze. Zgodnie z tym przepisem, ubezpieczonym urodzonym przed dniem 1 stycznia 1949 r., będącym pracownikami, o których mowa w ust. 2-3, zatrudnionymi w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze, przysługuje emerytura w wieku niższym niż określony w art. 27 pkt 1. Warunki wymagane do uzyskania prawa do emerytury wcześniejszej z tytułu pracy w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze wymienione są w Rozporządzeniu Rady Ministrów z 7 lutego 1983 r. w sprawie wieku emerytalnego pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze (Dz. U. Nr 8, poz. 43 ze zm.). Rodzaje prac w szczególnych warunkach, których wykonywanie może uprawniać do emerytury wcześniejszej, wymienione są w wykazach A i B stanowiących załączniki do rozporządzenia. Sąd wskazał, że w sprawie sporne były okresy zatrudnienia ubezpieczonego w (...) i (...) w G.. Uznał, że zgromadzony w sprawie materiał dowodowy tj. dokumenty w aktach osobowych ubezpieczonego oraz zeznania świadków potwierdziły wykonywanie przez ubezpieczonego pracy w szczególnych warunkach w G. w G. przez 14 lat, 10 miesięcy i 28 dni.

Sąd dał wiarę - jako szczerą, spójną i wzajemnie zbieżną - zeznaniom świadków Z. L. i J. S. na okoliczność pracy ubezpieczonego jako mechanik pojazdów samochodowych w kanałach remontowych; zeznali, że ubezpieczony zajmował się montażem i demontażem części pojazdów samochodowych, takich jak S., T., S., dźwigi i autobusy, natomiast naprawą zdemontowanych części, silników, skrzyni biegów, mostów i wałów zajmowała się inna brygada. Sąd okręgowy wskazał, że pracę mechanika samochodowego w kanałach remontowych wymienia wykaz A rozporządzenia, Dział XIV Prace różne pod poz. 16 - prace wykonywane w kanałach remontowych przy naprawie pojazdów mechanicznych lub szynowych. W ocenie sądu okręgowego ubezpieczony nie wypełnił jednak przesłanki pracy w szczególnych warunkach co najmniej 15 lat. Nie uwzględnił bowiem okresu zatrudnienia ubezpieczonego w (...) N. w G. do okresu pracy wykonywanej w szczególnych warunkach. Ze świadectwa pracy wynika, że ubezpieczony był zatrudniony jako operator-mechanik i jego pracę zakwalifikowano do pracy świadczonej w szczególnych warunkach - Wykaz A powołanego wcześniej rozporządzenia, Dział V, poz. 3 - prace maszynistów ciężkich maszyn budowlanych lub drogowych. W druku Rp-7-zaświadczeniu o zatrudnieniu i wynagrodzeniu z (...) wskazano, że ubezpieczony był zatrudniony na stanowisku operatora. Ubezpieczony zeznał natomiast, że w spółce (...) świadczył głównie pracę mechanika pojazdów mechanicznych w kanałach remontowych, a sporadycznie wykonywał pracę przy obsłudze dźwigu. Sąd rozważył, że brak dowodów świadczenia pracy przez ubezpieczonego jako mechanika pojazdów samochodowych w kanałach remontowych.

Ubezpieczony złożył apelację od wyroku zarzucając naruszenie przepisów proceduralnych, art. 233 k.p.c. tj. ocenę materiału dowodowego w sposób powierzchowny i sprzeczny z zasadami logiki formalnej, poprzez sprzeczność istotnych ustaleń Sądu z zebrany materiał dowodowy, która miała wpływ na treść orzeczenia, poprzez przyjęcie, iż W. Ł. w okresie zatrudnienia w (...) J. N. i Spółka w charakterze mechanika samochodowego w kanałach remontowych nie wykonywał pracy stale, gdyż część pracy zajmowała mu konserwacja części samochodowych oraz nieuwzględnienie okresu zatrudnienia powoda w (...) J. N. i Spółka do okresu pracy wykonywanej w szczególnych warunkach; -przekroczenie granic swobodnej oceny dowodów poprzez nierozważenie całości zebranego w sprawie materiału dowodowego, a w szczególności błędną ocenę zeznań świadków i wyjaśnień powoda; art. 232 k.p.c. tj. niedopuszczenie przez Sąd z urzędu, dowodu z przesłuchania w charakterze świadka brata ubezpieczonego - T. L., co w świetle przywoływanych przez Sąd I instancji w uzasadnieniu wyroku okoliczności, iż świadectwo wykonywania prac w szczególnych warunkach przez powoda zostało podpisane przez jego brata oraz faktu, iż

powód nie był reprezentowany przez profesjonalnego pełnomocnika, pozwoliłoby na ustalenie relacji służbowych łączących braci oraz w konsekwencji na wszechstronne rozważenie zebranego w sprawie materiału. Skarżący wnioskował o przeprowadzenie dowodów: ze świadectwa pracy w warunkach szczególnych z dnia 23.04.2014 r. oraz z przesłuchania w charakterze świadka wskazywanego T. L., na okoliczność relacji służbowych łączących braci, zakresu prac wykonywanych przez ubezpieczonego, charakteru pracy wykonywanej przez ubezpieczonego w (...), a także okoliczności towarzyszących wystawieniu ubezpieczonemu świadectwa pracy w szczególnych warunkach z dn. 28.07.1999 r. Skarżący wnioskował o zmianę zaskarżonego wyroku w całości i przyznanie ubezpieczonemu prawa do emerytury, ewentualnie o uchylenie zaskarżonego wyroku w części i przekazanie sprawy sądowi I instancji do ponownego rozpoznania.

Sąd apelacyjny po dokonaniu ustaleń i rozważeniu sprawy uznał, że apelacja nie zasługuje na uwzględnienie.

Sąd okręgowy zastosował w sprawie prawidłowe przepisy prawa materialnego i wydał prawidłowy wyrok. Sąd apelacyjny przy tym w całości aprobuje ustalenia sądu okręgowego w zakresie oceny przesłanki pracy w warunkach szczególnych w okresie 1.02.1994 / 28.07.1999 r. w (...) J. N. i Spółka w G.. W szczególności sąd okręgowy prawidłowo ustalił, że ubezpieczony pracował jako operator-mechanik, a nie jako mechanik w kanałach remontowych. W ocenie sądu apelacyjnego w postępowaniu pierwszo instancyjnym słusznie uznano, że niewiarygodne były zeznania ubezpieczonego, że wykonywał pracę w charakterze mechanika samochodowego w kanałach remontowych. Twierdzenia ubezpieczonego jakoby większość prac konserwacyjnych w przypadku sprzętu ciężkiego przeprowadzał bezpośrednio w kanałach, a naprawami na powierzchni zajmował się wybrany pracownik, były gołosłowne i jako takie, niewiarygodne dla ustalenia faktów. Oczywistym bowiem było, że skoro ubezpieczony wystąpił z roszczeniem o prawo do emerytury z tytułu pracy w warunkach szczególnych, to w procesie wywodził na temat wykonywania tego rodzaju pracy, co jednak nie mogło być jednoznaczne z przyznaniem ubezpieczonemu racji. Twierdzeniom ubezpieczonego przeczyła bowiem, i tak bardzo skąpa, dokumentacja pracownicza, na co trafnie wskazał sąd okręgowy. Argumentacja skarżącego - jakoby sam fakt określenia stanowiska ubezpieczonego jako operator-mechanik w świadectwie pracy oraz operator w Rp-7 nie świadczył o pełnieniu przez niego podwójnej funkcji, lecz wynikał z posiadanych przez ubezpieczonego uprawnień do obsługi dźwigu, suwnic oraz wózków akumulatorowych i spalinowych, zaś nazwanie stanowiska ubezpieczonego w powyższy sposób łączyło się ze względami praktycznymi stosowanymi przez kadrową spółki, która kierowała się myślą, że powyższe umiejętności ubezpieczonego w razie potrzeby będą mogły zostać wykorzystane w spółce – nie została poparta żadnymi dowodami i jako taka jest zupełnie pozbawiona wartości procesowej.

Sąd apelacyjny nie przychylił się do zarzutu apelacji, że obowiązkiem sądu okręgowego było dopuszczenie z urzędu dowodu z zeznań w charakterze świadka brata ubezpieczonego T. L.. Należy zauważyć, że sąd nie ma proceduralnego obowiązku prowadzenia postępowania dowodowego z urzędu; natomiast może takie postępowanie poprowadzić, gdy uzna, że jest niezbędne dla ustalenia istotnych okoliczności sprawy. To obowiązkiem procesowym strony jest wskazywanie dowodów dla stwierdzenia faktów, z których wywodzą skutki prawne (art. 232 k.p.c.) Ubezpieczony wykonał ten obowiązek i złożył do akt świadectwo pracy za okres zatrudnienia w (...) J. N. i Spółka w G. z którego wynikało, że pracował na stanowisku operatora-mechanika. Tę aktywność strony sąd prawidłowo zaaprobował jako złożenie dowodu na istotny w sprawie fakt. Natomiast to, że sąd okręgowy uznał, że tym świadectwem ubezpieczony wykazał fakt pracy na stanowisku operatora-mechanika, a nie mechanika w kanałach remontowych, nie uzasadniało dalej idącego postępowania dowodowego z urzędu. To rzeczą ubezpieczonego było przedstawienie wszelkich dowodów zasadności żądania, natomiast kwestia oceny dowodów jest zawsze pozostawiona sądowi, który dokonując w sprawie ustaleń kieruje się zasadą swobodnej oceny dowodów. I tej zasady sąd nie naruszył. Sąd okręgowy dopuszczając dowód z treści świadectwa pracy nie miał żadnych podstaw do uznania, że T. L., który podpisał świadectwo pracy będzie zeznawał inaczej niż to wynika z zapisów dokumentu. Co istotne, sąd nie zakwestionował treści tego dokumentu, wręcz przeciwnie dopuścił dowód z tego dokumentu. Sąd apelacyjny zatem pominął wniosek dowodowy apelującego, po pierwsze jako spóźniony, bowiem nie było żadnych przeszkód by ten dowód powołać w postępowaniu pierwszo instancyjnym, po drugie jako nie mających znaczenia w sprawie, ponieważ świadectwo pracy podpisane przez świadka

zostało uznane jako miarodajny dowód. Sąd apelacyjny pominął też świadectwo pracy w warunkach szczególnych z dnia 23.04.2014 r. Jest to dokument nowy, który może kształtować uprawnienie ubezpieczonego, a nieznanemu organowi rentowemu i jako taki powinien w pierwszej kolejności być rozważony w postępowaniu przed organem rentowym.

Sąd apelacyjny nie uznał też racji skarżącego, że w postępowaniu przed sądem okręgowym nie miał należytego rozeznania i powinien był ustanowić profesjonalnego pełnomocnika. W ocenie sądu apelacyjnego ubezpieczony wykazał dobre rozeznanie w postępowaniu sądowym i podejmował czynności procesowe adekwatne do przebiegu procesu, a sąd przecież nie wymagał od niego prawniczego profesjonalizmu, nie nakazuje tego również procedura cywilna. Ustanowienie w sprawie adwokata lub radcy prawnego jest wyłącznie rzeczą strony, zaś zaniechanie w tym zakresie nie może stanowić zarzutu względem wyroku. Reasumując, sąd okręgowy prawidłowo ustalił, że ubezpieczony nie udowodnił pracy w warunkach szczególnych jako mechanik w kanałach remontowych w okresie 1.02.1994/28.07.1999 r. w (...) J. N. i Spółka w G..

Niezależnie od zarzutów, sąd apelacyjny uznając, że jest sądem merytorycznym, który jest uprawnionym do samodzielnej oceny dowodów i samodzielnych ustaleń, odmiennie od sądu okręgowego ocenił dowody na okoliczność pracy w warunkach szczególnych jako mechanik samochodowy w kanałach remontowych w okresie 17.11.1975/31.05.1991 w (...) Przedsiębiorstwie Budownictwa (...) w G.. Sąd okręgowy na podstawie zeznań dwóch świadków, współpracowników ubezpieczonego uznał, że w całym okresie 14 lat, 10 miesięcy i 28 dni ubezpieczony pracował w warunkach szczególnych jako mechanik samochodowy w kanałach remontowych. W ocenie sądu apelacyjnego, w zakresie tej okoliczności sąd okręgowy dowody rozważył dowolnie. Jakkolwiek świadkowie zeznali, że ubezpieczony pracował w kanałach remontowych i wykonywał montaż i demontaż części pojazdów samochodowych, a naprawą części zajmowała się inna brygada, to jednocześnie wskazali, że w strukturze przedsiębiorstwa funkcjonowały działy elektryczne i regeneracji, brygada pogotowia technicznego, w których zatrudniano mechaników nie pracujących w kanałach remontowych. Nie można więc stanowczo wykluczyć, że ubezpieczony nie pracował w tych strukturach. Tym bardziej, że w nawiązaniu do ww. zeznań sąd apelacyjny, na podstawie akt osobowych ustalił, że ze świadectwa pracy z 31.03.1991 r. wydanego ubezpieczonemu tuż po ustaniu zatrudnienia wynika, że był zatrudniony jako mechanik. W piśmie z 22.01.1991 r. adresowanym do związków zawodowych jako zamiar wypowiedzenia umowy o pracy wskazano stanowisko mechanik; w karcie kontrolnej badań okresowych wskazano stanowisko mechanik- zdolny do pracy w zawodzie mechanika. W angażach z lat 1977- 1990 wskazywano stanowisko mechanik w (...). Ponadto w angażu z 3.11.1980 pracodawca zapisał dodatek do wynagrodzenie za obsługę dodatkowych urządzeń remontowych w pogotowiu technicznym. W angażu z 7.04.1987 pracodawca przewidział dodatek z obsługą agregatu zamieszczonego na pojeździe. I wreszcie w angażu z 7.06.1982 r. ubezpieczonemu przyznano dodatek brygadzysty. W ocenie sądu apelacyjnego zapisy pracodawcy w przedstawionych dokumentach przeczą jednoznacznie twierdzeniom świadków co do stałej i ciągłej pracy ubezpieczonego w okresie 17.11.1975/ 31.05.1991 na stanowisku mechanika w kanałach remontowych. Co do tej okoliczności dowody są niespójne. Zważywszy, że dokumentacja w aktach osobowych była sporządzana na bieżąco, jest chronologiczna i nie nosi śladów przerabiania, sąd apelacyjny uznał ją jako miarodajny dowód w sprawie, w przeciwieństwie do dowodu z zeznań świadków i ubezpieczonego, które są sprzeczne z opisanymi wyżej dokumentami. Pamięć ludzka jest zawodna, tym bardziej że świadkowie zeznawali na okoliczności sprzed kilkudziesięciu lat, zatem już z tej przyczyny dowód z zeznań świadków, jako jedyny, nie potwierdzony pracowniczą dokumentacją źródłową nie może być miarodajny dla ustalenia pracy w warunkach szczególnych kilkadziesiąt lat wstecz.

Reasumując, w ocenie sądu apelacyjnego ubezpieczony nie udowodnił również pracy w warunkach szczególnych jako mechanik w kanałach remontowych w okresie 17.11.1975/ 31.05.1991 w (...) Przedsiębiorstwie Budownictwa (...) w G.. Nie spełnił zatem ustawowej przesłanki pracy w warunkach szczególnych w wymiarze co najmniej 15 lat, co czyniło nieuzasadnionym jego żądanie przyznania emerytury z tytułu pracy w warunkach szczególnych.

W konsekwencji sąd apelacyjny na podstawie art. 385 k.p.c. oddalił apelację ubezpieczonego.